

Motion till riksdagen 2012/13: MJ2

**av Matilda Ernkrans m.fl. (S)
med anledning av prop. 2012/13:35**

Nya regler för industriutsläpp

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ha en hög ambition och sätta in stora resurser och hög kompetens i arbetet med BAT-dokumenterna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste arbeta aktivt i EU med att påtala när medlemsländerna utnyttjar undantagen i industriutsläppsdirektivet för ofta.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det i den nya förordningen för BAT-slutsatserna bör tydliggöras vad som framgår av artikel 14.4 i industriutsläppsdirektivet, nämligen att det är möjligt att besluta om tillståndsvillkor som är strängare än BAT-villkoren.
4. Riksdagen beslutar om ändring av 9 kap. 5 § miljöbalken enligt vad som anges i motionen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ytterligare analys av statusrapporternas tillämpning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redogörelse för hur kraven på miljöorganisationers talerätt i industriutsläppsdirektivet och i Århuskonventionen uppfylls.

Motivering

EU:s industriutsläppsdirektiv (IED) ska införas i svensk lag senast den 7 januari 2013. Det är alltså hög tid för riksdagen att besluta om de lagänd-

Fel! Okänt namn på

ringar som krävs. Industriutsläppsutredningen¹ presenterades sina förslag på hur detta ska genomföras redan i december 2011. Det är anmärkningsvärt att regeringen så i sista stund nu presenterar en proposition. Det minskar riksdagens möjlighet att föreslå alternativa lösningar och det innebär också en sämre framförhållning för domstolar och för företag att sätta sig in i den nya lagstiftningen.

När IED beslutades i EU 2010 var det, menar vi, ett stort steg framåt för miljöarbetet i Europa. Men också en viktig framgång för svensk industri eftersom svenska företag anpassat sig till tuffare svenska miljökrav och därför har ett försprång och en konkurrensfördel när företag i övriga medlemsländer i EU steg för steg får hårdare miljökrav.

En viktig del i att fullfölja IED är att medlemsländerna tillsammans arbetar fram BAT-referensdokument (Best Available Techniques). För att utnyttja det försprång som många svenska företag har är det nödvändigt att den bästa miljöteknik som används i Sverige också finns med och refereras till i BAT-dokumenterna för att uppnå en likvärdig konkurrens. I denna den s.k. Sevilla-processen² bör Sverige ha en hög ambition och sätta in stora resurser och hög kompetens. Det menar vi är centralt för svensk industris miljöarbete och för att Sverige ska kunna behålla en hög miljöambition.

För Sveriges del är miljölagstiftningen en viktig del i arbetet med att nå de av riksdagen beslutade miljömålen. Regeringen har inte i propositionen analyserat hur de nya reglerna påverkar vår möjlighet att nå målen. Vi socialdemokrater anser att det är viktigt att försvara det svenska miljöarbetet och säkerställa att förändringar i lagstiftningen inte försvårar vår möjlighet att nå miljömålen. Miljöbalken ska vara drivande för förbättringar i miljön, inte konservera den nuvarande nivån eftersom det då blir svårt att nå miljömålen.

Även om vi i grunden ser positivt på IED och de nya gemensamma reglerna för miljöfarlig verksamhet i Europa så finns det orosmoment och luckor i reglerna. Dels handlar det om själva grundfundamentet, dvs. BAT-reglerna, som alltså betyder att den bästa tillgängliga tekniken ska utnyttjas. Detta innebär i sig en risk för ett konserverande av miljökraven då dessa inte kan driva den tekniska utvecklingen framför sig utan måste anpassa sig till den tekniska utvecklingen. I stället får vi förlita oss till att marknadskrafterna ska driva fram högre miljökrav eftersom aktörer som kan ta fram ny miljöbättre teknik kommer att få den såld över hela EU.

Det finns undantag och luckor i IED. Länder och myndigheter får i specifika fall fastställa mindre stränga gränsvärden för utsläpp om det visar sig att det innebär oproportionerligt höga kostnader för anläggningen i förhållande till miljönyttan att klara gränsvärdena. Det kan handla om geografisk placering, lokala förhållanden eller anläggningens tekniska egenskaper.³ Vi är

¹ Industriutsläppsutredningen. *Bättre miljö – minskade utsläpp*. SOU 2011:86.

² Europeiska IPPC-byrån där reglerna för den bästa möjliga tekniken arbetas fram är belägen i Sevilla.

³ Artikel 15.4 i IED.

oroliga för att EU-länder, i syfte att ge konkurrensfördelar för den egna industrin, kommer att överutnyttja undantagen. Vi menar att Sverige i EU-arbetet aktivt måste arbeta med att påtala när detta och andra undantag i IED utnyttjas för ofta.

Genomförande av BAT-slutsatserna i svensk rätt

Vi delar regeringens bedömning att BAT-slutsatserna bör genomföras i svensk rätt genom att regeringen i en förordning meddelar föreskrifter. Detta är också den lösning som flera viktiga remissinstanser föreslagit.

I artikel 14.4 i IED framgår att det är möjligt att besluta om tillståndsvillkor som är strängare än BAT-villkoren. Dessa är med andra ord ett golv och svenska tillståndsmyndigheter kan sätta strängare villkor. För Sverige har sedan miljöskyddslagen tillkom 1969 detta varit ett sätt att se till att svensk industri ligger i framkant, vilket hittills har varit en framgång. Vi menar att det av den nya svenska förordningen bör framgå att BAT-villkoren ska ses som ett golv för de svenska villkoren.

Industriutsläppsutredningen (SOU 2011:86) hade föreslagit att för att markera den svenska miljörätten skulle det svenska begreppet ”bästa möjliga teknik” lyftas fram i bemyndigandet i 9 kap. 5 §. Men regeringen föreslår att 9 kap. 5 § inte ändras på det sätt som utredningen föreslog. Regeringen menar att tillägget inte är nödvändigt. Uttrycket ”bästa möjliga teknik” finns redan i 2 kap. 3 § miljöbalken. Enligt förarbetena till miljöbalken framgår att bästa möjliga teknik är tänkt att vara striktare än bästa tillgängliga teknik (prop. 1997/98:45 del 1 s. 218). Kravet på ”bästa möjliga teknik” ska givetvis tillämpas tillsammans med avvägningsregeln som finns i 2 kap. 7 § miljöbalken.

Vi menar alltså att ”bästa tillgängliga teknik” är golvet och ”bästa möjliga teknik” är en möjlighet till högre ambitioner. Utredningen vill också markera detta i bemyndigandet för att göra det möjligt att sätta strängare villkor i det läget att nya BAT-dokument är i antågande inom kort.

Vi delar med andra ord utredningens och flera remissinstansers bedömning att detta tillägg behövs i bemyndigandet i 9 kap. 5 § för att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska kunna meddela generella föreskrifter baserade på kommande BAT-slutsatser.

Statusrapporter

Införandet av statusrapporter är en mycket viktig del i införandet av IED. Detta innebär en förändring av de svenska reglerna som vi tror kan vara av nytta både för företagen och för miljöarbetet. Det kan också göra det lättare och mindre kostsamt för staten i arbetet med att återställa förorenade områden.

Vi anser dock precis som flera av remissinstanserna att hur statusrapporterna ska användas måste klargöras. Om det blir ett generellt krav på status-

Fel! Okänt namn på

rapporter kan detta göra att t.ex. Trafikverket väljer att inte lämna in någon ansökan om miljötillstånd för projekt där ett tillstånd är frivilligt att lämna in eftersom en statusrapport blir dyr att ta fram för verket. Då motverkar kravet på statusrapport sitt syfte. Men å andra sidan bör undantagen för att göra en statusrapport inte bli för vanliga. Det finns också oklarheter kring vilka ämnen som ska analyseras i t.ex. mark när en statusrapport görs. Det är även oklart om statusrapporterna också ska gälla vattenområden, byggnader och anläggningar. Regeringen bör således återkomma till riksdagen med ytterligare analys av statusrapporternas tillämpning.

Talerätt

Industriutredningen (SOU 2011:86) konstaterar att Sverige inte lever upp till EU-kraven på tillgång till rättslig prövning för miljöorganisationer. Enligt IED:s artikel 24 och 25 ska miljöorganisationer ha rätt till rättslig prövning av beslut som rör meddelande av tillstånd för nya anläggningar, väsentliga ändringar, omprövning med undantag från BAT-slutsatserna samt omprövning av tillstånd eller villkor med anledning av att verksamheten orsakar förorening av sådan betydelse att nya villkor behövs. Därför föreslog utredningen en ändring i 16 kap. 13 § miljöbalken.

Men utan kommentar har regeringen lämnat förslaget därhän. Det finns inte heller med i den lista över förslag från utredningen som regeringen valt att inte gå vidare med. Det finner vi mycket anmärkningsvärt.

Sverige har dessutom skrivit under Århuskonventionen, Uneces konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till överprövning i miljöfrågor. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en redogörelse för varför den anser att IED:s artikel 24 och 25 uppfylls utan utredningens förslag på ändring i miljöbalken och hur kraven på miljöorganisationers talerätt uppfylls.

Författningsförslag

Miljöbalken

9 kap. 5 §

För att skydda människors hälsa eller miljön får regeringen, om det framstår som mer ändamålsenligt än beslut i enskilda fall, också i andra fall än som avses i 4 § i fråga om miljöfarlig verksamhet meddela föreskrifter om förbud, skyddsåtgärder, begränsningar och andra försiktighetsmått. Sådana föreskrifter får också meddelas för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden. Om det finns särskilda

För att skydda människors hälsa eller miljön får regeringen, om det framstår som mer ändamålsenligt än beslut i enskilda fall, också i andra fall än som avses i 4 § i fråga om miljöfarlig verksamhet meddela föreskrifter om förbud, skyddsåtgärder, begränsningar och andra försiktighetsmått. Sådana föreskrifter får också meddelas *i fråga om bästa möjliga teknik och för att i övrigt* uppfylla Sveriges

Fel! Okänt namn på

skäl, får regeringen bemyndiga en myndighet att meddela sådana föreskrifter.

Om det behövs, får regeringen meddela föreskrifter om sådana försiktighetsmått som går utöver vad som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen eller andra internationella åtaganden.

internationella åtaganden. Om det finns särskilda skäl, får regeringen bemyndiga en myndighet att meddela sådana föreskrifter.

Stockholm den 7 november 2012

Matilda Ernkrans (S)

Johan Löfstrand (S)

Jan-Olof Larsson (S)

Pyry Niemi (S)

Helén Pettersson i Umeå (S)

Sara Karlsson (S)

Christina Karlsson (S)